

240506

Konstitutionsutskottet

Ink 2024 -05- 06

Dnr 1731-2023/24

Statsministerns tjänsteutövning

Inledningsvis: För att undvika missförstånd vill jag understryka att denna anmälan inte handlar om substansen i nämnd lag – utan om statsministerns tjänsteutövning som väcker en rad frågor.

I april fattade riksdagen beslut om den nya könstillhörighetslagen. Det var bra. Lagförslaget var ett resultat av flera års avvägningar, som många varit delaktiga i, över blockgränserna och från olika delar av samhället. Processen har hanterats av regeringen och socialutskottet. Bakom förslaget stod två regeringspartier, Moderaterna och Liberalerna, och fyra oppositionspartier, Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

13 mars 2024 uttalade regeringen, representerad av socialminister Jakob Forssmed (KD):

”Regeringspartierna har valt att inte gå vidare med lagrådsremissen Förbättrade möjligheter att ändra kön. Vid riksdagsbehandlingen av lagtexten kommer varje parti att agera utifrån sina egna ståndpunkter.”

Den 4 april sa statsministern Ulf Kristersson (M), efter att förslaget slutjusterats i socialutskottet:

”Jag hade gärna själv sett en 18-årsgräns, och därmed inte blandat in föräldrar i frågan, men nu är det det här förslaget som ligger på riksdagens bord.”

Statsministerns ageranden i allmänhet, och utsago 4 april i synnerhet har väckt frågor dels rörande regeringens beredning och därmed statsministerns tjänsteutövning, dels vilka konstitutionella konsekvenser desamma får. Exempelvis:

- Vilka parametrar använder statsministern för att – i sin tjänsteutövning – avfärda lagrådsremisser regeringen inte tar vidare, utan som statsministern lägger fram direkt i utskott, via partiet han leder? Hur ser beredningen av detta ut? Vilken betydelse har statsministerns tjänsteutövning haft för att regeringen inte la fram förslaget?
- Hur ser statsministerns tjänsteutövning ut efter att en fråga avfärdats från regeringens dagordning? Hur har regeringskansliets resurser använts, i synnerhet statsrådsberedningens, efter att denna fråga tagits bort från regeringens dagordning?
- Om, och i så fall hur, skiljer statsministern på sin tjänsteutövning och sin roll som partiordförande för sitt parti som la fram förslaget i riksdagen? Om, och i så fall hur, tas det i beaktande den förändring (försvagning?) av regeringsmakten det innebär när statsministerns parti lägger fram en lagrådsremiss direkt i utskott istället för via regeringen? Om, och i så fall hur, beaktas konstitutionella konsekvenser?

Nu när lagen är färdig är det angeläget att konstitutionsutskottet granskar statsministerns tjänsteutövning för att underlätta ett lärande av det debacle som blev i och med hans ageranden.

Laila Naraghi
Riksdagsledamot (S)